

Broeders en zusters, jongens en meisjes,

@ Wat is het verschil tussen de vrucht van de Geest en de gaven van de Geest? Zou jij het antwoord weten op die vraag? Ik denk dat veel mensen het niet precies weten. Gaven en vrucht van de Geest, dat is zo ongeveer hetzelfde in de beleving van velen. Toch is dat beslist niet waar. Gaven van de Geest en vrucht van de Geest: dat zijn echt twee heel verschillende onderwerpen.

@ Ik kan het verschil het beste uitleggen door er op te wijzen dat het bij vrucht gaat om 'enkelvoud'. In Galaten 5 schrijft Paulus niet over 'vruchten' maar 'vrucht' van de Geest. Enkelvoud. Maar er worden wel negen verschillende dingen genoemd:

Liefde, blijdschap, vrede, geduld, vriendelijk, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. De boodschap is duidelijk: deze negen eigenschappen vormen samen één vrucht die in zn totaliteit moet groeien. De vrucht van de Geest is het karakter van de Here Jezus. De heilige Geest wil de Here Jezus zichtbaar maken in gelovigen. En dan wordt niet aan de één die vrucht gegeven en aan de ander weer wat anders. Nee: Eén vrucht die in zn totaliteit van iedere christen verwacht mag worden. Is iemand bijvoorbeeld heel vriendelijk maar heeft hij geen enkele zelfbeheersing, dan kan hij niet zeggen: die vrucht van de Geest heb ik nou één keer niet gekregen.

@ Met de gaven van de Geest is dat anders. In het nieuwe testament wordt op verschillende plaatsen een opsomming gegeven van gaven die de Geest uitdeelt aan mensen. Maar het opvallende is dan dat dat per persoon verschilt. De één krijgt bijvoorbeeld de gave van dienstbaarheid en de ander de gave van onderwijs. Als iemand dus heel dienstbaar en is en graag andere mensen helpt, dan moet je niet teggen diegene zeggen: Wanneer ga jij nou eindelijk eens catechisatie geven? Dat is helemaal verkeerd, die gave heeft hij misschien helemaal niet. En iemand die heel veel kennis heeft, hoeft nog niet automatisch de gave van leiderschap en vermanen te hebben. Misschien dat hij daarom toch maar beter geen ouderling moet worden. Dat zou kunnen. Dat kun je zo iemand natuurlijk ook niet kwalijk nemen. Maar – weer even over de vrucht van de Geest - wie vriendelijk is en geen zelfbeheersing laat zien, die mag ik daar dus wel op aanspreken.

@ Het verschil tussen vrucht en gave op een rijtje gezet:

De vrucht vd Geest is voor iedereen gelijk, mag van iedereen in gelijke mate worden verwacht. Het doel is: steeds meer op de Here Jezus lijken.

De gaven vd Geest zijn voor iedereen verschillend. Het doel daarvan is: de onderlinge opbouw en dienstbaarheid.

Tot zover over de verschillen. Dan wil ik in de rest van de preek dieper ingaan op de vrucht van de Geest. Hoe wordt die zichtbaar in ons leven? In de voorbereiding van deze preek merkte ik dat ik in één preek niet twee heel verschillende onderwerpen kan behandelen. Ik weet dat er ook over de gaven van de Geest vragen zijn, misschien dat ik daar op een ander moment aandacht aan kan besteden, of misschien kunen we tijdens de nabespreking daar nog op terugkomen. Maar op dit moment leven denk ik toch de meeste vragen over de 'vrucht van de Geest'. Ik denk even terug aan de startavond een aantal weken geleden. Dominee Klapwijk had uitgelegd dat het in het christelijk geloof van begin tot eind draait om genade. Niet alleen de vergeving van zonden is genade, ook de levensvernieuwing die daarop volgt is een geschenk van God, een vrucht van de Geest, genade dus. Maar , zo werd er gevraagd , je moet toch wel zelf iets doen? En bepaalde afspraken en regels zijn toch ook gewoon heel geod? Of ben je meteen wetticistisch als je van bepaalde dingen zegt: dat moet je niet doen en dat moet je wel doen?

Belangrijke vragen waar je heel zorgvuldig mee om moet gaan. Ik denk dat Galaten 5 een heel belangrijk hoofdstuk is om de goede antwoorden opo het spoor te komen.

De vragen waar het vanmiddag om draait zijn: *‘Hoe groeit de vrucht van de Geest in mijn leven, wat is daarin mijn eigen verantwoordelijkheid en wanneer ben ik wettisch ipv geestelijk?’*

@ Het uitgangspunt is voor Paulus dat groeien in het beeld van Christus niet je eigen prestatie is maar een bovennatuurlijke oorsprong heeft: het is de vrucht van de Géést. Als ik meer op Christus ga lijken moet ik dus zeggen: dank u wel God, het is niet mijn eigen werk. Maar, het woord vrucht wijst op een natuurlijk groeiproces waar ik wel zelf bij betrokken ben. Een vrucht groeit alleen in bepaalde omstandigheden. En die omstandigheden zijn wel mijn eigen verantwoordelijkheid. Laat ik nog maar weer eens over mijn volkstuin beginnen. Altijd een geliefde bron van illustraties. Ik heb daar een courgetteplant staan. Een paar keer per week kan ik daar een rijpe vrucht afhaken. (ik heb één meegenomen). Stel nou dat ik met deze courgette thuis zou komen en zou zeggen: Kijk eens wat ik gemaakt heb! Dan zou mijn gezin waarschijnlijk vreemd opkijken en zeggen: ‘Doe eens gewoon’. Jij hebt dat ding helemaal niet gemaakt. Die vrucht is gegroeid op de tuin. OK. Helemaal gelijk. Maar betekent dat dan dat ik er op geen enkele manier bij betrokken was? Natuurlijk was ik dat wel. Ik heb om te beginnen die plant op een zonnig plekje neer moeten zetten, en niet ergens in de schaduw. Vervolgens heb ik het heel veel water moeten geven toen het zo droog was. Ik moest ook elke week heel veel onkruid wegtrekken dat anders de courgetteplant overwoekerd had. En misschien was een beetje kunstmest ook niet overbodig geweest. Ik heb de vrucht niet laten groeien maar ik ben wel zo bezig geweest dat die vrucht kón groeien.

Nu weer terug naar de vrucht van de Geest. Als ik merk dat ik meer op de Here Jezus ga lijken. Als ik ineens zie: Hé, ik word vriendelijker, geduldiger, zachtmoediger, er is meer blijdschap, meer vrede in mijn leven. Dan is dat een werk van God maar Ik Hem de eer voor geef en hem alleen! Máár ... .. er gingen misschien wel jaren aan vooraf waarin ik er iedere week weer voor gekozen heb om naar de kerk te gaan in plaats van in bed te blijven liggen. Jaren waarin ik trouw mn winst deed met Gods Woord. Jaren waarin ik afspraken met mezelf maakte over wat ik wel en wat ik niet op de TV wilde zien. Bepaalde films waar ik agressief van werd of waar ik overspelige gedachten van kreeg heb ik weggeschoffeld. En zo groeide langzaam de vrucht van de Geest.

Dat de Geest het in jou moet uitwerken, dat de Geest het moet doen, dat betekent dus niet dat jij geen verantwoordelijkheid meer hebt en met de armen over elkaar kunt afwachten. Beslist niet! Nergens wordt ons in de bijbel een passieve houding aangeprezen.

De groei van de vrucht van de Geest kun je actief tegenhouden en je kunt er ruimte voor creëren in je eigen leven. Kijk maar eens hoe Paulus dat een paar verzen verder uitwerkt:

Vergis u niet, God laat niet met zich spotten: wat een mens zaait, zal hij ook oogsten. 8 Wie op de akker van zijn zondige natuur zaait oogst de dood, maar wie op de akker van de Geest zaait oogst het eeuwige leven. 9 Laten we daarom het goede doen, zonder op te geven (Galaten 6:7,8)

Opnieuw gebruikt Paulus beelden ontleend aan de landbouw en aan natuurlijke groeiprocessen. Als je wil dat de vrucht van de Geest in jouw leven wordt geoogst – zegt Paulus – dan moet je ‘zaaien op de akker van de Geest’ en niet op de akker van je eigen zondige natuur. Wat bedoelt hij precies? Dit: Op het moment dat je christen bent, dat je echt gelooft dat Christus ook voor jou is gestorven en opgestaan, op dat moment ben jij niet meer alleen met je eigen verlangens, gedachten en impulsen. Op het moment dat jij met heel je hart zegt ‘Christus is mijn Verlosser’ is daar ook de Geest van Christus die jouw leven meer en meer wil gaan veranderen naar het beeld van Christus. Je hebt vanaf dat moment dus te maken

met twee krachten in je waardoor je je kunt laten leiden. Ik kan me laten leiden door mijn zondige neigingen en ik kan me laten leiden door de Geest. Paulus zegt het zo: je kunt als gelovig christen op twee akkers zaaien: op de akker van je zondige natuur en op de akker van de Geest.

Met zaaien bedoelt paulus ons hele doen en laten: ons denken, onze levensstijl, de richting die we keizen, de dingen die we onszelf opleggen en waar we ons van onthouden, de emsen waar ik mee omga, de films die ik kijk, de boeken die ik lees, de plaatsen waar ik mn vrije tijd doorbreng, de manier waarop ik mn geld besteed etc. Al die dingen, al die keuzes die ik elk dag weer maak, soms bewust en soms onbewust – al die dingen bij elkaar noemt paulus ‘zaaien’. En er zijn maar twee mogelijkheden: Óf je zaait op de akker van de Geest óf je zaait op de akker van je zondige natuur. Óf jouw keuzes bevorderen de groei van de vrucht van de Geest, óf jouw keuzes staan die groei in de weg. Ik kwam in dit verband een mooie spreuk tegen:

Zaai een gedachte en je oogst een daad
Zaai een daad en je oogst een gewoonte
Zaai een gewoonte en je oogst een karakter
Zaai een karakter en je oogst een bestemming

Wat ogenschijnlijk onschuldig begint kan vergaande gevolgen hebben. Ik kan bijvoorbeeld altijd lopen te fantaseren over wat ik wel niet allemaal zou kunnen als ik meer geld had. Onschuldige fantasieën. Totdat mij dat zo in beslag neemt dat ik één keer oneerlijk word met mijn belastingformulier. En als ik één keer oneerlijk ben geweest is het ed volgende keer een stuk minder moeilijk. Er ontwikkelt zich een patroon. En uiteindelijk zal mijn karakter zich vormen naar dat patroon. Ik word oneerlijk, onbetrouwbaar en hebzuchtig. Daardoor vervreemd ik van God. Ik oogst wat ik gezaaid heb. Maar als ik veel nadenk over wat Christus voor mij gedaan heeft brengt de Geest mij ertoe om dankbaar te delen met mijn naaste en eerlijk te zijn. Daardoor groei ik in het karakter van Christus en kom ik dichterbij God. Opnieuw: ik oogst wat ik gezaaid heb. Mijn gedachten, keuzes en gewoontes doen er echt toe. Daarom zegt Paulus: *laten we het goede doen, zonder op te geven.*

Dus ... moet ik zelf nog iest doen als alles draait om genade:

- Nee, niet om daarmee een bijdrage te leveren aan mijn redding
- Niet om iets terug te betalen aan God
- Niet om indruk te maken op God of mensen
- Maar wél alles doen wat de groei van de vrucht vd Geest bevordert

Doe alsjeblijft álles waardoor jij meer op Christus gaat lijken. Want daar gaat het uiteindelijk om. Elke afspraak, elke gewoonte en elke regel staat of valt met dat doel: Méér op Christus gaan lijken. Op dat verlangen mogen we elkaar bevragen.

Iemand vroeg mij eens: moet ik nou echt elke zondag naar de kerk als ik later naar de hemel wil? In principe is het antwoord op die vraag: Nee. Helemaal niet. Door naar de kerk te gaan verdien je geen plek in de hemel. Dus , zegt iemand anders , dan ben je wetticistisch als je vindt dat je twee keer per zondag naar de kerk moet? Dat zou ik ook niet willen zeggen. Als jij meer op Christus wil gaan lijken is het heel goed om naar de kerk te gaan. Dat is een groeiplek bij uitstek! Heel goed dat jij zegt tegen jezelf: als het kan dan ga ik elke week twee keer per zondag naar de kerk. Gebeurt dat vanuit de juiste motivatie dan heeft dat niks met wetticisme te maken. Maar tegen degene die vraagt ‘moet ik nou echt naar de kerk om in de hemel te komen’ ga ik niet zeggen dat dat moet, ik ben eerder geneigd om te zeggen: als je dat

op die manier vraagt, is er in jouw leven dan wel een verlangen om meer op de Here Jezus te gaan lijken? En als dat verlangen er niet is, ben je dan eigenlijk wel een christen, wat heeft de genade die Christus voor je verdiend heeft dan met je gedaan? Misschien moeten we dan eerst maar es over heel andere dingen praten dan over de vraag ‘hoe vaak moet je eigenlijk naar de kerk’.

Het gaat er dus niet alleen maar om wat ik wel en niet doe. Het gaat er vooral om vanuit welke motivatie ik dingen doe.

Laat ik die vraag hier vanmiddag dan ook maar es gewoon stellen: is het jouw en uw verlangen om steeds meer op Christus te gaan lijken? Alleen als het antwoord ‘ja’ is, alleen als je dáárdoor wordt gemotiveerd, leef je door de Geest en staan je goede werken in het juiste perspectief.

Wanneer wordt het dus wettisch ipv Geestelijk?

- als ik hamer op gehoorzaamheid zonder het verlangen meer op Christus te gaan lijken en als ik me vastklamp aan gewoontes en regels die niet aantoonbaar het doel hebben mij meer op Christus te laten lijken.

Dit is ontzettend belangrijk! Wetticisme is een grote concurrent van de heilige Geest, belemmert de groei van de vrucht van de Geest. Wetticisme is zaaien op de akker van de zondige natuur. De Galaten waar Paulus aan schrijft hadden daar ook last van. Wat was daar aan de hand? Er waren mensen in de gemeente – christenen met een joodse achtergrond – die zeiden: Ook al geloof je in Christus, je moet je nog steeds laten besnijden om er bij te horen en zalig te worden, dat geldt ook voor christenen met een niet-joodse achtergrond. De besnijdenis is een eeuwen lange traditie die ons identiteit geeft, daar houden we niet zomaar mee op. Besnijdenis is verplicht! En dat leverde grote verwarring op. Ineens werd een traditie tot norm verheven die helemaal niks meer te maken had met groeien in het beeld van Christus. Maar op dat moment – als zoiets gebeurt – dan wordt het leven door de Geest bedreigd. En Paulus reageerde daar buitengewoon fel op. Wilt u weten wat Hij zegt van deze mensen die anderen wilden dwingen tot de besnijdenis?

Het staat in 5:12

Ze moesten zich maar laten castreren die onruststokers. In de oude vertaling staat het nog heel netjes: ‘ze moesten zich maar laten snijden’ Maar dit is dus wat het betekent: ze moesten zich maar laten castreren. Buitengewoon fel voor iemand die zoveel schreef over nederigheid en zachtmoedigheid. Maar waarom is Paulus zo fel: Hij beseft dat het leven door de Geest tot in de wortel wordt aangetast als mensen zich gaan vastklampen aan tradities die niet het nadrukkelijke doel hebben ons meer op Christus te laten lijken.

Vandaag zullen we niet zo snel ruzie krijgen over de besnijdenis. Dat was een discussie uit de eerste eeuw. Maar dat wil niet zeggen dat wij niet vatbaar zijn voor wetticisme. Ik wil graag twee terreinen noemen die wat dat betreft kwetsbaar zijn. Het eerste waar ik aan denk is de opvoeding van onze kinderen.

In elk gezin zijn regels en afspraken. Soms gaat dat heel goed en soms zijn er heel veel discussies over. Als je met je kinderen bepaalde afspraken maakt over TV gebruik, over de manier waarop je de zondag besteedt en over uitgaan, kun je dan ook uitleggen waarom bepaalde dingen wel of niet goed zijn met het oog op christelijke karaktervorming – en zeg je dat ook tegen ze? Of zeg je alleen maar: dat mag niet want dat hoort niet zo en verder geen discussie. Waar praat je vooral over met je kinderen: Vertel je ze vaak wat Christus allemaal gedaan heeft voor ons en kunnen ze aan je merken dat het wonder van genade jou echt veranderd heeft. En kun je van daaruit bepaalde afspraken uitleggen? Of heb je vooral de

uitstraling dat het belangrijk is dat jouw regels nageleefd worden. De vrucht van de Geest zal in onze gezinnen alleen maar groeien als er een gezamenlijke verwondering is over genade.

Een tweede terrein dat kwetsbaar is voor wetticisme is de kerkdienst. Heel makkelijk kunnen bepaalde tradities tot norm worden verheven zonder dat we nog weten waarom. Maar ook in de kerk zullen we altijd dát doel voor ogen moeten hebben: Groeien in het beeld van Christus, de Geest de ruimte geven mij van binnenuit te veranderen. Als we bepaalde dingen wel of niet willen in de dienst zullen we moeten terugkoppelen naar déze doelstelling. Op dat niveau moeten we met elkaar in gesprek zijn.

Om even een actueel voorbeeld te noemen. Twee weken geleden kon u in het kerkblad een bezinning lezen over het voorlezen van de wet in de morgendienst. De kerkraad en liturgiecommissie zijn van mening dat de oproep tot levensheiliging ook moet kunnen klinken vanuit een ander schriftgedeelte dan alleen maar Exodus 20. De bijbel heeft ons op dit punt zoveel te vertellen. Ik heb begrepen dat niet iedereen gelukkig was met dit besluit. Ik zou heel graag willen weten waar de moeite zit. Ben je echt heel bezorgd dat de vrucht van de Geest wordt geremd in zn groei als af en toe uit de bergrede wordt gelezen ipv uit Exodus 20? Of baal je gewoon dat er iets verandert ten opzichte van hoe jij het gewend bent? In het laatste geval hebben we te maken met wetticisme: het mag maar op één manier, zoals wij het gewend zijn. Maar dat heeft niks te maken met leven door de Geest. Waar de Geest van Christus is is ook een fundamentele vrijheid. Dat wil ik gewoon een keer vanaf de kansel kunnen zeggen.

Maar laten we positief afsluiten. Ik heb al een paar keer genoemd dat de Geest ons steeds meer op Christus wil laten lijken. In dit leven blijft dat altijd een klein begin zoals ook de catechismus zegt. Maar de apostel Johannes heeft een geweldige boodschap voor ons:

Wat we zullen zijn is nog niet geopenbaard, maar we weten dat we aan hem gelijk zullen zijn wanneer hij zal verschijnen, want dan zien we hem zoals hij is.

Er komt een moment dat we Christus zullen zien en aan hem gelijk zullen zijn. Dan is de vrucht van de Geest volmaakt in ons aanwezig. Is dat niet geweldig! Van harte gefeliciteerd met dit vooruitzicht.

Amen